

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Evangelium Matt 5:20–26. II årg Högm Matt 5: 17–19
(predikan Åke Malander)

Lär oss , o Herre, att rätt känna din heliga Lag, så att den får driva oss att ta vår tillflykt till ditt heliga Evangelium.

Jesus har inte kommit för att upphäva lagen eller profeterna, utan för att fullborda. Märk att här talar Jesus inte bara om lagen utan även om profeterna, så att både lagens ord och profeternas budskap ska få sin fullbordan i honom.

Vi läser idag både evangelie- och predikotexten ur bergspredikan (och måste nog för helhetens skull se ända till slutet på 5:e kap.). Bergspredikan har ju under 1900-talet förflackats och tagits till intäkt för en urvattnad kristendom, som därigenom i stort sett förvandlats till en morallära. År 1919 utkom en bok med titeln ”Från Dogmat till Evangeliet”. Titeln är talande, och boken gav också en kraftig skjuts åt den andan: bort från kyrkans tillkrånglade dogmer och katekesutvecklingar och tillbaka till Jesu enkla budskap i bergspredikan. Samma år avskaffades katekesläsningen i folkskolan; nu skulle man undervisa i kristendom med utgångspunkt från, ja just det, bergspredikan.

Jesu enkla bud, hette det, men är de egentligen så enkla för oss? Vi säger istället, som ämne:

Jesu bud är både enkla och svåra

Redan talet ”*öga för öga och tand för tand*” låter hårt och svårt för oss. Kan det verkligen gå att tillämpa? Nej det gör det inte för oss som enskilda människor – i det världsliga samhället gäller i viss mån den regeln, den proportionalitetsprincipen: för ett ringa brott, ett mildare straff, för ett grövre brott, ett strängare straff.

Men ofta tänker man kanske inte på, att Jesu här säger att vi inte ska tillämpa ”öga för öga och tand för tand”. Han säger tvärtom: ”*Stå inte emot den som är ond ...*” Och då blev det med ens ännu svårare, ja omöjligt. Visserligen måste vi säga, att om vi kunde leva så, om detta vore den allmänna livshållningen bland oss människor, att det är bättre att lida en oförrätt än att begå en oförrätt, ja då skulle mycket av det upptrappade våld vi ser runt omkring oss och runt om i världen inte komma till stånd. Men vi vet ju av all erfarenhet, och inte minst av vår egen erfarenhet, att detta är mer än vi klarar av – att inte göra motstånd och ge igen, det strider mot hela vårt inre väsen. Ja, ”Jesu enkla bud” visar sig, om vi inte stannar vid slagordet, utan lyssnar till vad de verkligen innebär, vara inte bara svåra utan omöjliga att leva upp till.

Men se, detta är själva poängen med bergspredikan. Bergspredikan är inte den stora huvudsumman av det kristna budskapet, inte kristendomens kärna, som man ofta har menat. Detta är inte en predikan där Kristus visar vägen till himmelen för fattiga syndare, utan tvärtom ett tal som stänger himmelen för alla som söker sin rättfärdighet på lagens väg. Ty om lagen och lagrättfärdigheten handlar detta stycke. Jesus har ju inte kommit för att avskaffa lagen utan för att

fullborda den. Och därvid säger han: *"Om er rättfärdighet inte går långt utöver de skriftlärdas och fariseernas, skall ni inte komma in i himmelriket."* Och ändå tog dessa det så noga med och ansträngde sig efter lagens alla bud. Paulus/Saulus var ju, som farise, ostrafflig i fråga om lagens rättfärdighet. "Gud har gett oss sina bud för att vi ska hålla dem; att hålla buden är därför den rätta vägen till det eviga livet, och denna väg ska vi gå." Så ungefär talade de skriftlärda och fariseerna, och så talas det förmodligen även bland de kristna. Visst kan det låta gott och bra. Vem kan väl förneka att vi är skyldiga att hålla Guds bud och att Gud har knutit stora löften till detta (... nåd till tusende släktled ...)? – Om det nu bara funnes en enda människa som vore hjälpt av detta! Men: *"Här finns ingen åtskillnad. Alla har syndat och saknar härligheten från Gud."* Som omvänd och Herrens apostel visste Paulus, och förkunnar för oss, att av laggärningar blir ingen människa rättfärdig inför Gud.

Det sägs ofta att Jesus i bergspredikan skärper lagen, men bättre vore nog att säga att han avvisar och rättar den gängse felaktiga och ytliga utläggningen av lagen. Här ger han oss den rätta innebörden av lagen och lagens rättfärdighet, vad lagens väg egentligen innebär. Vill du bygga dig dina egna gärningars rättfärdighet, så är det detta som gäller. Han tar några enskilda budord som utgångspunkt, 5:e, 6:e och 8:e. Slå upp, läs och begrunda dessa, punkt för punkt! Sådan var och är lagens väg. Där är himmelen stängd. Bergspredikans enkla bud, som man kallade det, skulle vara den moderna människans utgångspunkt, där hon skulle skapa sin egen rättfärdighet, på den fria viljans grund, men det visar sig alltså vara en predikan som helt kullkastar sådana tankar, och som tar ifrån oss all vår egen förtjänst och möjlighet att själva medverka till vår salighet.

Men kvar står: *"Om er rättfärdighet inte går långt utöver de skriftlärdas och fariseernas, skall ni inte komma in i himmelriket."* Nu är det så att vår rättfärdighet, det vill säga den rättfärdighet vi själva förmår åstadkomma, den torde inte överträffa de skriftlärdas och fariseernas. Vi vet att lagen är andlig, men vi är av syndig natur. Vi arma människor, vem kan rädda och frälsa oss? Gud vare tack, genom Jesus Kristus, vår Herre! Han har hållit och uppfyllt alla buden, hela lagen, i vårt ställe, oss till godo, fullkomligt, inte bara till det yttre, utan av hela sitt hjärta. Men mer än så: "... som din stränga rättvisa kräver, och mina synder hava förtjänt ...", läser vi i syndabekännelsen. Gud är den Helige och Rättfärdige Guden, som är vred på och straffar synden. Straffet för alla våra synder och överträdelser utmättes också, men det lades på Sonen. Så älskade Gud världen att han utgav sin Enfödde Son. Den ende syndfria fick bära straffet för allas synder – och här blev det öga för öga, tand för tand, ja liv för liv.

Nu finns det således en rättfärdighet som går långt utöver de skriftlärdas och fariseernas. Ja, en evigt gällande rättfärdighet är framskaffad. Den finns där redan, färdig och klar, utan vår medverkan. Om denna rättfärdighet säger Kristus själv: om du är törstig så kom och drick, kom och ta emot fritt och för intet, dina synder, o människa, är dig förlättna, du är genom min död och uppståndelse förklarad rättfärdig. När Guds ord säger så, då är det Gud allvarliga vilja att du ska tro detta. Evangelium ljuger inte och har inte några dolda villkor som till sist dyker upp och måste uppfyllas. Om du avvisar det och inte vill tro, så blir det till ditt eget fördärv, men då är det också ditt eget fel.

Vad blir då följderna och verkan av den tro som evangelium upptänder i oss? "Där syndernas förlåtelse är, där är också liv och salighet." Liv, det nya livet börjar spira, där förvandlas hjärtat, ja där börjar man rent av övervinna det onda med det goda. Det som var omöjligt för människan det är möjligt för Gud. Att följa Jesus och bli honom lik, det kan ingen människa av sig själv, men genom tron har hon redan, om än mycket ofullkomligt, börjat den vandringen. Huvudartikeln i vår kristna tro är Kristi ställföreträdande tillfyllestgörande, den som tror och förtröstar på detta är redan salig och behöver inte uppfylla några lagens gärningar för att bli salig. Men en salig människa, som lever i syndernas förlåtelse, kan inte låta bli att inrikta sitt liv efter Jesu ord och

bud, det är hennes nya livsluft och livslust. Så är det med tron allena – tron är aldrig allena, den bär frukt. Men håll nu isär här: frukten är ett resultat av och aldrig en förutsättning för rättfärdiggörelsen. Så uppfylls Jesu både enkla och svåra bud. Men då har vi lämnat bergspredikan, som tynger oss med sin lagpredikan, och tagit vår tillflykt till den öppna famn som bjuder oss: *"Kom till mig, ni alla som arbetar och är betungade ..."* Hos honom, och endast hos honom och vad han har gjort finner vi ro för våra själar. Amen.